

De Aanzet (2009), Vol. 24, No. 2, p. 37 sq.

Herhaalde rouw en goed getimede razernij om Caesar

Rouw en razernij om Caesar. De wraak van het volk voor een politieke moord zonder weerga

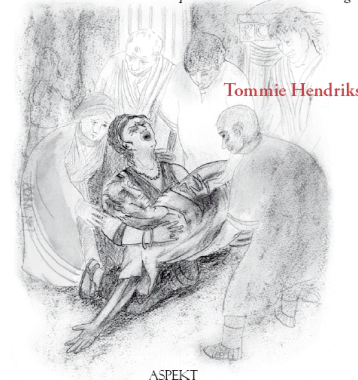
Tommie Hendriks

Aspekt / €16,95 / 234 p.

ISBN 9059112954

ROUW
EN
RAZERNIJ
OM
CAESAR

De wraak van het volk voor een politieke moord zonder weerga

Tommie Hendriks heeft zeker geen conventionele manier gekozen om over de dood van Caesar te vertellen. En misschien is een conventionele vorm ook wel het laatste wat gevraagd is bij een verhaal dat al zo vaak verteld is. *Rouw en razernij om Caesar* lijkt

op het eerste gezicht op een gedramatiseerde versie van de moord of Caesar of zelfs een jeugdboek: grote letters, grote, fantasierijke illustraties en een vertellende stijl. Wie echter verder bladert, ziet dat er meer achter dit boek zit dan een simpel verhaaltje. Hendriks heeft zichzelf ten doel gesteld zo trouw mogelijk aan de beschikbare bronnen op pakkende wijze nogmaals te verhalen van de dagen rond Caesars dood. In meer dan veertig pagina's achter in het boek – ditmaal in klein lettertype – doet hij zijn uiterste best elke zin uit het 'verhaaltje' grondig in antieke bronnen en de bestaande discussies te funderen.

Maar Hendriks' ambities gaan verder dan het hervertellen van de gebeurtenissen tussen 14 en 17 maart 44 v. Chr. Zijn belangrijkste aanvulling op het bestaande onderzoek is de bewering dat de bijzetting van Caesar op 17 maart, dus al twee dagen na de moord, heeft plaatsgevonden. Dat is vroeger dan de tot dusver bestaande voorstellingen over de gang van zaken. Dit doet hij op nauwgezette en behoorlijk overtuigende wijze. De brandende vraag waarom echter eeuwenlang latere data zijn aangenomen dan Hendriks voorstelt wordt niet overal

bevredigend beantwoordt; iets wat echter misschien ook onmogelijk is.

Rouw en razernij om Caesar is dus meer dan een geromantiseerde jeugdversie van Caesars dood. In zijn aparte opbouw biedt het boek voor elk wat wils: een eenvoudig leesbare samenvatting van Hendriks' versie van de gebeurtenissen rondom de moord op Caesar voor wie wel eens wat over Caesar wil lezen, maar ook een uitgebreide verantwoording van de klassieke bronnen, eigen beschouwingen en een op het kwartier nauwkeurige chronologie voor wie verder wil kijken dan dat. Of het geschikt is zo verschillende concepten, met zo een verschillende vormgeving, in één boek te verbinden, is een goede vraag. Het boek is een interessante, maar moeizame poging.

Hendriks' beschrijving van de moord op Caesar, en vooral ook van de reactie van de senaat en de bevolking in de dagen daarna, is niet op niets gebaseerd. Soms echter wel op vrij weinig. Grote delen van de schildering zijn opgebouwd uit een samenvoeging van de vertellingen van vijf of zes klassieke auteurs. Andere delen baseren zich echter regels lang op slechts één auteur. Dat is niet onbegrijpelijk, maar tussen alle verantwoordingen, ontbreekt iedere overweging over de waarschijnlijkheid van het gebeurde. Slechts waar auteurs elkaar tegenspreken of überhaupt een beschrijving ontbreekt, grijpt Hendriks in de noten in, en geeft zijn eigen, op het bestaande historische debat of eigen redeneringen, gebaseerde versie van het gebeurde. Over het algemeen is *Rouw en razernij om Caesar* dus meer een compromis van de bestaande vertellingen van klassieke schrijvers omtrent Caesars dood, dan een werkelijke afweging van hoe deze dagen verlopen kunnen zijn. De vraag is echter hoeveel dichter je bij de ware gebeurtenissen kunt komen en er toch leesbaar boek van kan maken. Een andere vraag blijft hoe betrouwbaar de minutieuze chronologie die Hendriks heeft opgesteld daardoor kan zijn.

Het is geen makkelijke taak die Hendriks zich gesteld heeft en misschien was het verenigen van zoveel doelen: leesbaarheid, toegankelijkheid, gedegenheid en precisie, ook wel gedoemd om te eindigen als niet meer dan los zand. Hoewel het boek duidelijk uit afzonderlijke delen en stijlen bestaat, is toch het overkoepelende thema duidelijk en interessant. Op

verschillende manieren en niveaus wordt de lezer dichterbij het verhaal van Caesars dood en bijzetting gebracht, wat het verhaal in ieder geval goed laat beklijven. Hoewel de bijzondere vorm van het boek enerzijds de zwakte vormt, is het ook haar kracht: het zal een heel gevarieerd publiek kunnen bereiken en ieder op zijn eigen manier aan kunnen spreken.

Christie Miedema